

Όρια φορμαλδεΐδης για τα έπιπλα και συγκολλημένα προϊόντα ξύλου

Με Κοινή Υπουργική Απόφαση πρόσφατα πάρθηκαν μέτρα στη χώρα μας για τη χρήση φορμαλδεΐδης στα προϊόντα ξύλου και κατ' επέκταση στις κατασκευές που προέρχονται από αυτά. Στο παρακάτω άρθρο μπορείτε να ενημερωθείτε για τα δικαιολογητικά που απαιτούνται πλέον να συνοδεύουν τις πρώτες ύλες ή τα προϊόντα.

Των Γ. Μαντάνη, Στ. Χρόνη, Ι. Φιλίππου και Αικ. Τσώνη

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθμ. Ζ3-5430/22-4-09 που πρόσφατα τέθηκε σε εφαρμογή στη χώρα μας αποτελεί το επιστέγασμα των προσπάθειών ερευνητών του κλάδου, που από τη δεκαετία του '80 είχαν υποστηρίξει την άποψη της επιβολής μέτρων από την Πολιτεία για τη φορμαλδεΰδη. Σε κάθε περίπτωση τονίζεται και η πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης να εισηγηθεί και να προωθήσει άμεσα, σαν νομοθεσία του Κράτους, αυστηρά όρια για τη φορμαλδεΰδη στα έπιπλα και τα συγκολλημένα προϊόντα ξύλου.

Η ΚΥΑ που σήμερα είναι σε ισχύ αναφέρεται σε όλα τα προϊόντα συγκολλημένης ξυλείας, π.χ. μοριοπλάκες, ινοπλάκες συμπεριλαμβανομένου του MDF, ξυλοπλάκες OSB, προϊόντα από αντικολλητά (κόντρα-πλάκέ), επενδυμένα ή όχι με καπλαμάδες ή μελαμίνες, επιστρωμένα ή όχι, τα οποία προορίζονται για έπιπλα ή διακοσμητικά είδη. Η βασική απαίτηση είναι πολύ αυστηρή: "Τα προϊόντα αυτά υποχρεωτικά πρέπει να ανήκουν σε κλάση φορμαλδεΰδης E1 ή μικρότερη". Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 3 της αριθμ. Ζ3-5430/22-4-2009 ΚΥΑ θα πρέπει να συνοδεύουν τις πρώτες ύλες ή/και τα τελικά προϊόντα και δύναται να είναι:

A) Για προϊόντα συγκολλημένης ξυλείας:

- Έκθεση δοκιμών ή πιστοποιητικό, από τα οποία να προκύπτει ότι δείγμα του προϊόντος εξετάσθηκε και χαρακτηρίστηκε ότι ανήκει στην κλάση E1 φορμαλδεΰδης ή και μικρότερη. Στην έκθεση δοκιμών ή το πιστοποιητικό πρέπει να αναφέρονται τα στοιχεία του φορέα που το εξέδωσε, τα στοιχεία της εταιρείας που παρήγγειλε την εξέταση, τα στοιχεία του δείγματος, η ημερομηνία εξέτασης του δείγματος (που πρέπει να είναι εντός του τελευταίου έτους), η μέθοδος βάσει της οποίας εξετάσθηκε το δείγμα (βλ. Πίνακα 1) και η μετρηθείσα τιμή ή κλάση, ή
- Δήλωση του παραγωγού ή αναγραφή στο τιμολόγιο αγοράς ότι τα προϊόντα σύνθετης ξυλείας που πρόκειται να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία

και να διατεθούν στην ελληνική αγορά είναι κλάσης φορμαλδεΰδης E1 ή μικρότερη, ή

- Υπεύθυνη δήλωση του εισαγωγέα ότι τα υπό εισαγωγή εμπορεύματα πληρούν τις διατάξεις της ΚΥΑ Ζ3-5430/22-4-09.

B) Για έπιπλα που έχουν παραχθεί από συγκολλημένη ξυλεία:

- Δήλωση του παραγωγού επίπλων ή αναγραφή στο τιμολόγιο, στην οποία να αναφέρει τα στοιχεία της εταιρείας από την οποία προμηθεύεται τη συγκολλημένη ξυλεία για την κατασκευή των επίπλων που πρόκειται να εισαχθούν, καθώς και ότι η χρησιμοποιηθείσα ξυλεία είναι κλάσης φορμαλδεΰδης E1 ή μικρότερη, ή
- Έκθεση δοκιμών ή πιστοποιητικό για τα έπιπλα ή για την πρώτη ύλη των επίπλων, δηλ. τη σύνθετη συγκολλημένη ξυλεία (π.χ. μοριοπλάκες, ινοπλάκες, κόντρα-πλάκέ), ή
- Υπεύθυνη δήλωση του εισαγωγέα ότι τα υπό εισαγωγή εμπορεύματα πληρούν τις διατάξεις της ΚΥΑ Ζ3-5430/22-4-09.

Γ) Για παιδικά έπιπλα που προορίζονται για παιδιά ηλικίας μέχρι έξι ετών:

- Έκθεση δοκιμών ή πιστοποιητικό, από τα οποία να προκύπτει ότι δείγμα του παιδικού επίπλου - που ταυτίζεται με αυτό του τιμολογίου ως προς είδος / εμπορική ονομασία - εξετάσθηκε σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN 71.3/A1/2000 και βρέθηκε σύμφωνο με τις απαιτήσεις του προτύπου όσον αφορά τα όρια μεταναστευσης ορισμένων στοιχείων, ή
- Δήλωση του παραγωγού παιδικών επίπλων ή αναγραφή στο τιμολόγιο ότι τα προϊόντα που πρόκειται να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία και να διατεθούν στην ελληνική αγορά συμμορφώνονται με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN 71.3/A1/2000, ή
- Υπεύθυνη δήλωση του εισαγωγέα ότι τα υπό εισαγωγή εμπορεύματα πληρούν τις διατάξεις της ΚΥΑ Ζ3-5430/22-4-09.

Στην εφαρμογή της εν λόγω ΚΥΑ υπάρχει μια μεταβατική περίοδος. Όσα προϊόντα έχουν παραχθεί πριν την 22-4-2009 επιτρέπεται να τίθενται σε κυκλοφορία μέχρι την 22-10-2009. Πρέπει όμως σε περίπτωση ελέγχου να είναι κλάσης μέχρι E2, όχι μεγαλύτερης.

Σήμερα στην παγκόσμια αγορά για τους εργαστηριακούς ελέγχους εκπαιδευμένης ή περιεχόμενης φορμαλδεΐδης χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, οι κάτωθι εγκεκριμένες μέθοδοι:

- Μέθοδος εκχύλισης, Perforator method (EN 120)
- Μέθοδος θαλάμου, Chamber test (ευρωπαϊκή EN 717-1 & αμερικάνικη ASTM E1333)
- Μέθοδος αέριας ανάλυσης, Gas Analysis (EN 717-2)
- Μέθοδος Flask (EN 717-3)
- Μέθοδος μικρού θαλάμου, small chamber method (ιαπωνική προδιαγραφή JIS A 1901)
- Μέθοδοι Desiccator (κυρίως στις ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ωκεανία) με σπουδαιότερες τις ιαπωνικές μεθόδους βάσει των προδιαγραφών JIS A 1460 και JAS 233.

Καθεμία μέθοδος έχει μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα, όπως και ιδιαιτερότητες. Πιο αξιόπιστη και ακριβής θεωρείται η μέθοδος θαλάμου, αλλά και η μέθοδος Desiccator, ενώ πιο εύκολη και πιο δια-

δεδομένη είναι η μέθοδος Perforator.

Τονίζεται εδώ ότι η μέθοδος Perforator, δηλ. η μέθοδος εκχύλισης (EN 120) δεν προβλέπεται για μετρήσεις σε προϊόντα κόντρα-πλάκε ή σε επικαλυμμένα/επενδεδυμένα προϊόντα. Δε θα πρέπει να χρησιμοποιείται από εργαστήρια ελέγχου γι' αυτά τα προϊόντα και αυτό οφείλουν να το γνωρίζουν και οι ελληνικές επιχειρήσεις.

Μετά από μελέτη της παρούσας επιστημονικής σάθμης (state-of-the-art), στους Πίν. 1 και 2 παρουσιάζονται τα όρια και οι συσχετίσεις που υπάρχουν μεταξύ αυτών των μεθόδων μέτρησης της φορμαλδεΐδης. Τα στοιχεία αυτών των συγκρίσεων μπορεί να είναι χρήσιμα για τους φορείς που θα κάνουν τους σχετικούς ελέγχους (τελωνεία, υπηρεσίες ελέγχου κ.α.) και για όλους τους ενδιαφερόμενους.

Σπανιότερα χρησιμοποιείται η μέθοδος Flask (EN 717-3), γνωστή και ως Roffael method, και η αντιστοιχία με την E1 κλάση φορμαλδεΐδης για τις μοριοπλάκες είναι ~4,0 mg/kg και για τις ινοπλάκες είναι ~3,5 mg/kg σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Sundman et al. (Atmos. Env. 41:3193, 2007).

Τονίζεται ότι ξυλοπλάκες που έχουν παραχθεί με ρητίνες χωρίς φορμαλδεΐδη (π.χ. ισοκυανικές pMDI, φαινολικά ρητίνες) αυτόματα θεωρούνται ότι υπάγονται

Μοριοπλάκες, ινοπλάκες, OSB, κόντρα πλάκε, επενδεδυμένα ή όχι με καπλαμά ή μελαμίνη, επιστρωμένα ή όχι, τα οποία προορίζονται για έπιπλα ή για διακοσμητικά είδη, υποχρεωτικά πρέπει να ανήκουν σε κλάση φορμαλδεΐδης E1 ή μικρότερη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Προσδιορισμός κλάσης φορμαλδεΐδης με ΕΛΟΤ-ΕΝ μεθόδους
(Πηγή: Φυλλάδιο Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή, 2009)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΘΕΤΗΣ ΣΥΓΚΟΛΛΗΜΕΝΗΣ ΞΥΛΕΙΑΣ ΧΩΡΙΣ ΕΠΙΚΑΛΥΨΗ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΟΡΙΟ Ε1 ΚΛΑΣΗΣ (πρότυπο ΕΛΟΤ EN 13986:2005)
- ΜΟΡΙΟΣΑΝΙΔΕΣ - ΙΝΟΣΑΝΙΔΕΣ (MDF, HDF) - ΞΥΛΟΠΛΑΚΕΣ ΤΥΠΟΥ OSB - ΚΟΝΤΡΑ-ΠΛΑΚΕ	ΕΛΟΤ EN 120 * Μέθοδος εκχύλισης (Perforator method)	Περιεχόμενη: ≤ 8 mg/100g ξηρής (oven-dry) σανίδας ή για Μοριοσανίδες & OSB περιεχόμενη: $\leq 6,5$ mg/100g και για Ινοσανίδες περιεχόμενη: $\leq 7,0$ mg/100g (για εν χρήσει ξυλοπλάκες)
	ΕΛΟΤ EN 717-1 Μέθοδος θαλάμου (Chamber Test)	Εκπεμπόμενη: $\leq 0,124$ mg ανά m^3 αέρα
	ΕΛΟΤ EN 717-2 Μέθοδος Gas Analysis	Εκπεμπόμενη: $\leq 3,5$ mg/ m^2 h
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΘΕΤΗΣ ΣΥΓΚΟΛΛΗΜΕΝΗΣ ΞΥΛΕΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙΚΑΛΥΨΗ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΟΡΙΟ Ε1 ΚΛΑΣΗΣ ΦΟΡΜΑΛΔΕΪΔΗΣ (πρότυπο ΕΛΟΤ EN 13986:2005)
- ΜΟΡΙΟΣΑΝΙΔΕΣ - ΙΝΟΣΑΝΙΔΕΣ (MDF, HDF) - ΞΥΛΟΠΛΑΚΕΣ ΤΥΠΟΥ OSB - ΚΟΝΤΡΑ-ΠΛΑΚΕ	ΕΛΟΤ EN 717-2 Μέθοδος Gas Analysis	Εκπεμπόμενη: $\leq 3,5$ mg/ m^2 h

* Η μέθοδος Perforator (EN 120) δεν προβλέπεται για μετρήσεις σε προϊόντα κόντρα-πλάκέ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Προσδιορισμός κλάσης φορμαλδεΐδης με ισοδύναμες μεθόδους
(Πηγή: Φυλλάδιο Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή, 2009)

ΧΩΡΑ	ΠΡΟΤΥΠΟ/ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ	ΕΙΔΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	ΟΡΙΟ Ε1 ΚΛΑΣΗΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΜΑΛΔΕΥΔΗΣ
ΗΠΑ	ANSI A208.1 & 2/ Large Chamber ASTM E1333 ASTM D6007-2:2008 Small Chamber να δίνεται η αντιστοιχία με το Large Chamber	Μοριοσανίδες & Ινοσανίδες (PB & MDF)	$\leq 0,3$ ppm (μέρη ανά εκατομμύριο)
ΙΑΠΩΝΙΑ*	JIS A 5908 & 5905/ Desiccator JIS A 1460	Μοριοσανίδες & Ινοσανίδες (PB & MDF) Τύποι: F** F*** F****	$\leq 1,5$ mg/L $\leq 0,5$ mg/L $\leq 0,3$ mg/L
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	AS/NZS 1859-1 & 2/ Desiccator AS/NZS 4266.16	Μοριοσανίδες (PB) Ινοσανίδες (MDF) PB, MDF	1, 5 mg/L 1,0 mg/L Όταν 0,5 mg/L, οι σανίδες ανήκουν σε χαμηλότερη από την Ε1 κλάση

* Για κόντρα-πλάκέ ισχύει η μέθοδος Desiccator JAS 233

στην κλάση E1, χωρίς απαίτηση ελέγχου. Τέλος, σύμφωνα με νέα νομοθεσία της CARB (California Air Resources Board) των ΗΠΑ, που αφορά προϊόντα σύνθετης συγκολλημένης ξυλείας, όπως μοριοσανίδες (PB), ισοσανίδες (MDF), κόντρα-πλάκες (HWPW-VC & HWPW-CC) αυτά θα πρέπει να είναι στην κλάση E1 ως προς τη φορμαλδεΐδη όταν ανήκουν στη Phase I, η οποία εφαρμόζεται από τον Ιανουάριο του 2009. Η Phase II, η οποία θα εφαρμοστεί από τον Ιανουάριο του 2010, επιβάλλει εκπομπή φορμαλδεΐδης σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο από την E1, προσεγγίζοντας την E0 κλάση φορμαλδεΐδης.

Ε

Πηγές:

Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, 2009. Φυλλάδιο "Οδηγίες για την εφαρμογή της ΚΥΑ Z3-5430/09 (ΦΕΚ 746/Β/22-4-2009) - Σχετικά με τον έλεγχο στα σημεία εισόδου για τα προϊόντα τρίτων χωρών".

Μαντάνης Γ. και Ε. Μαρκεσίνη, 1998. Έκλυση φορμαλδεΐδης από συγκολλημένα προϊόντα ξύλου - Παρούσα κατάσταση. Ξύλο και Επίπλο 169: 63-69.

Μαντάνης Γ., Αναστάσης Γ. και Ι. Κακαράς, 2006. Φορμαλδεΐδη: ένας από τους κυριότερους ρυπαντές εσωτερικών χώρων σε νεόδμητες κατοικίες. Γεωτεχνικά Επιστημονικά Θέματα 17: 52-58.

Markessini, E. 1993. Indoor pollution by formaldehyde - A review, "Monument & Environment", Greek Society for the Protection of the Environment and the Culture Heritage, Thessaloniki.

Φιλίππου, Ι., 1984. Το πρόβλημα της έκλυσης φορμαλδεΐδης από μοριοσανίδες: Τρόποι αντιμετώπισής του. Πρακτικά 4ου Συνεδρίου Επίπλου - Διακοσμήσεως - Εξοπλισμού - Μηχανημάτων, Διεθνής Έκθεση FURNIDEC, Θεσσαλονίκη.

Ο κ. Γ. Μαντάνης είναι Καθηγητής του Τμήματος Σχεδιασμού και Τεχνολογίας Ξύλου και Επίπλου του Τ.Ε.Ι. Λάρισας, οι κυρίες Στ. Χρόνη και Αικ. Τσώνη είναι διδάκτορες, στελέχη της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και ο κ. Ι. Φιλίππου είναι Καθηγητής Α.Π.Θ., Δ/ντής του Εργαστηρίου Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων της Σχολής Δασολογίας και Φυσ. Περιβάλλοντος.

Οι ξυλοπλάκες που έχουν παραχθεί με ρητίνες χωρίς φορμαλδεΐδη (π.χ. ισοκυανικές pMDI, φαινολικές ρητίνες) αυτόματα θεωρούνται ότι υπάγονται στην κλάση E1, χωρίς απαίτηση ελέγχου